

6hæU

áp@5t' öô

° ° È Á { ¶ f Y Å

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل هفتاد و یکم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۵۵,۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۲/۲۸

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

- ۲- اصل هفتاد و یکم.....
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی.....
- ۲-۱- طرح تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی.....
- ۲-۱- لایحه لغو لایحه قانونی شمول قانون استخدام کشوری به کارمندان غیر نظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران.....
- ۳-۱- طرح تعیین قائم مقام شورای اسلامی شهر.....
- ۳-۱- لایحه تشکیلات، وظایف و انتخاب شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران.....
- ۳-۱- طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی.....
- ۴-۱- طرح اداره سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.....
- ۴-۱- لایحه اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.....
- ۴-۱- لایحه اصلاح مواد فصل دوم قانون تعیین حدود و وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۵/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی تحت عنوان «مسئولیت رئیس جمهور در اجرای قانون اساسی».....
- ۸-۱- طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور.....
- ۸-۱- لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور.....
- ۹-۱- طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی.....
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران.....
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان.....
- ۳-۱- استفسار رئیس جمهور نسبت به ملاک و معیار ترجیح یکی از دو قانون معارض.....
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی.....
- ۴-۱- استعلام معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان اوقاف نسبت به تأسیس وزارتخانه مستقل به نام اوقاف تحت وزارت مجتهد جامع‌الشرایط.....
- ۴-۲- استعلام معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران نسبت به امکان نقض قوانین دائم توسط قوانین بودجه سالانه.....
- ۵- تذکرهای ارشادی و قانونی شورای نگهبان.....

اصل هفتاد و یکم

مجلس شورای اسلامی در عموم مسائل در حدود مقرر در قانون اساسی می‌تواند قانون وضع کند.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۸۷۷۰ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۲ شورای نگهبان در خصوص طرح تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۶۱/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱-۱- نظر به اینکه به موجب اصل ۷۱ قانون اساسی، «مجلس شورای اسلامی در حدود مقرر در قانون اساسی می‌تواند قانون وضع نماید» و طبق اصل ۶۰ «اعمال قوه مجریه جز در اموری که مستقیماً به عهده رهبری گذارده شده، از طریق رئیس جمهور و نخست‌وزیر و وزراء است»، قانون‌گذاری مجلس شورای اسلامی در رابطه با نماینده مقام رهبری در وزارت اطلاعات، خارج از حدود مصرح در قانون اساسی است؛ بنابراین ماده (۲)^(۱) با اصول ۶۰ و ۷۱ قانون اساسی مغایر است.

۲-۱- نظر شماره ۴۷۳۵ مورخ ۱۳۶۴/۷/۳۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه لغو لایحه قانونی شمول قانون استخدام کشوری به کارمندان غیرنظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۴/۷/۱۱ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲-۱- نظر به اینکه این مصوبه به قوانین دوره گذشته که از تاریخ ۵۹/۳/۵ رسماً ملغی شده حاکمیت می‌بخشد، بدون طرح مواد آن در مجلس شورای اسلامی و اعمال شور و اظهار نظر نمایندگان محترم پیرامون آن، صورت قانون‌گذاری ندارد؛ با اصل ۷۱ قانون اساسی مغایرت دارد.^(۲)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصتم، شماره ۱-۹-۱.

۲. ماده واحده- لایحه قانونی شمول مقررات قانون استخدام کشوری به کارمندان غیرنظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مصوب ۵۹/۳/۵ شورای انقلاب اسلامی ایران نسبت به کارمندان غیرنظامی ارتش و کارمندان فنی غیرنظامی ژاندارمری که به علت مشکلاتی اجراء نشده است، کلاً نمی‌تواند تلقی و مقررات استخدامی سابق کماکان از ۵۹/۳/۵ قابل اجراء می‌باشد.

تبصره ۱- کارمندان غیرنظامی و غیرفنی ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران از این قانون

۳-۱- نظر شماره ۳۶۱۶ مورخ ۱۳۷۱/۶/۱۷ شورای نگهبان در خصوص طرح تعیین قائم‌مقام شورای اسلامی شهر مصوب ۱۳۷۱/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۳-۱- عضویت نماینده یا نمایندگان مجلس شورای اسلامی در هیئت مذکور در بند (۵)،^(۱) به لحاظ اینکه خارج از محدوده وظایف نمایندگی است، خلاف قانون اساسی شناخته شد.

۴-۱- نظر شماره ۲۵۵ مورخ ۱۳۷۴/۲/۱۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه تشکيلات، وظایف و انتخاب شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۴-۱- انتخاب ناظرین از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در ماده (۵۳) و تبصره (۱) آن،^(۲) مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی و سایر اصول مربوط به وظایف مجلس شورای اسلامی است و همچنین اضافه کردن هیئت مرکزی نظارت بر لایحه دولت، چون به افزایش هزینه‌های عمومی می‌انجامد، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.

۵-۱- نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۶ مورخ ۱۳۸۰/۹/۹ شورای نگهبان در خصوص طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی^(۳) مصوب ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۵-۱- در ماده (۲۰) در صورت تغییر مفاد قانون تنها سرمایه‌گذاران خارجی از حمایت‌های این قانون برخوردارند که نسبت به سرمایه‌گذاران داخلی تبعیض ناروا می‌باشد؛ لذا اشکال بند (۳) [= حمایت سرمایه‌گذاری خارجی به نحوی است که در مواردی با شرایط

→

مستثنی بوده و کماکان تابع مقررات مصوب شورای انقلاب خواهند بود.

تبصره ۲- مقررات آیین‌نامه استخدام کارمندان غیرنظامی در ارتش مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۳ تا تصویب طرح قانونی اصلاح قوانین ارتش کماکان قابل اجرا می‌باشد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۲۲-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۳۶-۲.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح جلب و حمایت سرمایه خارجی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

مساوی موجب رجحان ایرانیان خارج از کشور بر اتباع ایرانی مقیم کشور و موجب تبعیض ناویرا است.] به قوت خود باقی است و چون به نحوی اختیار قانون گذاری در این خصوص محدود شده است، لذا مغایر اصل ۷۱ قانون اساسی نیز شناخته شد.^(۱)

۱-۶- نظر شماره ۸۰/۲۱/۳۰۸۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۷ شورای نگهبان در خصوص طرح اداره سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران^(۲) مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۶-۱- ماده (۳) و تبصره های آن علاوه بر ایرادات ماده (۲)، اشکالات ذیل را دارد:
- تعیین سه نفر توسط مجلس شورای اسلامی برای عضویت در شورای عالی سیاست گذاری موضوع بند (الف)،^(۳) چون خارج از وظایف و اختیارات مجلس است، لذا مغایر اصول ۵۸ و ۷۱ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۷- نظر شماره ۸۱/۳۰/۱۹۴۳ مورخ ۱۳۸۱/۹/۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۲ مجلس شورای اسلامی:

۱-۷-۱- تعیین وظیفه در ماده (۳)^(۴) برای رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها بدون اذن معظم له خلاف موازین شرع شناخته شد. همچنین عضویت دو نفر از اعضای کمیسیون آموزش و تحقیقات به انتخاب مجلس شورای اسلامی در این ماده، چون موجب دخالت مجلس شورای اسلامی در امور اجرایی است، بنابراین مغایر

۱. ماده ۲۰- سرمایه گذاران خارجی که براساس این قانون اقدام به سرمایه گذاری می کنند، در صورت تغییر مفاد قانون کماکان از حمایت های آن برخوردار می باشند، مگر اینکه قانون بعدی شرایط مناسب تری را به وجود آورد.

برای آگاهی تفصیلی نسبت به بقیه مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل دوم، شماره ۱-۳-۱.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح قانون اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱۰/۸» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هشتم، شماره ۱-۶-۱.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۵۵-۲۶.

اصول ۵۷ و ۵۸ قانون اساسی و اصول دیگری که وظایف مجلس شورای اسلامی را تعیین کرده است شناخته شد.

۱-۸- نظر شماره ۲۹۴۴/۳۰/۸۲ مورخ ۱۳۸۲/۲/۱۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح مواد فصل دوم قانون تعیین حدود و وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۵/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی تحت عنوان «مسئولیت رئیس جمهور در اجرای قانون اساسی» مصوب ۱۳۸۲/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی:

۱-۸-۱- ماده یک: (۱)

الف- ...

د- شمول دستگاه‌های حکومتی در مورد خبرگان رهبری و شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت و مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه و هر مقام و دستگاه دیگری که قانون اساسی به آنها اختیار یا وظیفه‌ای داده است نسبت به تشخیص، برداشت، نوع و کیفیت اعمال این اختیار و مسئولیت، خلاف اصول مربوط قانون اساسی من جمله ۷۱، ۷۳، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۲، ۱۵۶ شناخته شد.

۱-۸-۲- ماده دو: (۲)

۱. ماده ۱- متن زیر و تبصره ذیل آن به انتهای ماده (۱۳) اضافه می‌شود:

رئیس جمهور می‌تواند وظایف مربوط به نظارت، کسب اطلاع، بازرسی، پیگیری و بررسی را از طریق هیئتی متشکل از افراد صاحب‌نظر در امور حقوقی و اجرایی به نام هیئت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، انجام دهد. کلیه دستگاه‌های حکومتی موظفند با هیئت منصوب از سوی رئیس جمهور همکاری لازم را نموده و به مکاتبات هیئت در ارتباط با قانون اساسی و چگونگی اجرا یا نقض آن در اسرع وقت مناسب، حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ وصول، پاسخ لازم را همراه با توضیحات کافی ارائه داده و کلیه اطلاعات، اسناد و مدارک درخواست‌شده را در اختیار هیئت قرار دهند و امکان بازرسی را فراهم نمایند.

تبصره- متخلف به دادگاه صالح یا هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری حسب مورد معرفی می‌شود و در صورت اثبات تخلف به مجازات سه ماه تا یک سال انفصال از خدمات دولتی محکوم خواهد شد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۲- ماده (۱۴) به شرح زیر اصلاح و سه تبصره به آن الحاق می‌شود:

ماده ۱۴- در صورت توقف، نقض یا عدم اجرای اصلی از اصول قانون اساسی، رئیس جمهور در

الف- صدور دستور توقف در خصوص تصمیمات و اقداماتی که مطابق قانون اساسی مسئول مشخص دارد، خلاف اصول متعدد قانون اساسی من جمله اصول ۷۱، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۵۹، ۱۵۶، ۱۱۲ و ۱۷۵ شناخته شد.

و نیز عبارت «هر یک از قوا و نهادهای حکومتی» همان ایرادات شرعی و قانون اساسی جزءهای «الف»، «ب»، «د»، «ه» بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۸-۱] را دارد. ۱-۸-۳- تبصره یک ماده دو: (۱)

→

اجرای وظایف خویش برای اجرای قانون اساسی به نحو مقتضی اقدام می‌نماید و برای این منظور می‌تواند ضمن دستور توقف تصمیمات و اقدامات انجام شده برخلاف قانون اساسی، مراتب را به اطلاع بالاترین مقام مسئول مربوطه در هر یک از قوا و نهادهای حکومتی برساند و علت توقف، نقض یا عدم اجرا را خواستار گردد. مقام مسئول موظف است در اسرع وقت مناسب، حداکثر ظرف مدت دو ماه پاسخ خود را مشروحاً و با ذکر دلیل به اطلاع رئیس جمهور برساند. در صورتی که پس از بررسی و تشخیص رئیس جمهور، توقف یا نقض یا عدم اجرا همچنان ثابت باشد، رئیس جمهور نسبت به اجرای اصل یا اصول مربوطه و رفع عوارض ناشی از تخلف، اقدام لازم را معمول و از جمله دستور توقف تصمیمات و اقدامات انجام شده برخلاف قانون اساسی را صادر می‌نماید و پرونده امر را برای تعقیب متخلف، به مراجع صالح اداری و قضایی ارسال می‌دارد. متخلف برای بار اول به یک تا سه سال و در صورت تکرار به انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم می‌شود.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. ماده ۲- ماده (۱۴) به شرح زیر اصلاح و سه تبصره به آن الحاق می‌شود:

ماده ۱۴- ...

تبصره ۱- رئیس جمهور اگر رأی قضایی را مغایر قانون اساسی تشخیص دهد، نقض رأی مذکور را از دیوان عالی کشور درخواست می‌نماید. این درخواست موجب توقف اجرا و آثار و تبعات رأی تا پایان رسیدگی می‌شود.

رئیس قوه قضائیه مکلف است شعبه‌ای خاص در دیوان عالی کشور متشکل از یک رئیس و دو مستشار که دارای پایه یازده قضایی باشند را برای رسیدگی به این درخواست تشکیل دهد.

اعضاء این شعبه به انتخاب هیئت عمومی دیوان عالی کشور و با حکم رئیس قوه قضائیه منصوب می‌شوند. رسیدگی به درخواست رئیس جمهور توسط قضات شعبه مزبور انجام و نظر اکثریت ملاک عمل خواهد بود. هنگام رسیدگی هیئتی مرکب از سه حقوقدان به انتخاب مجلس شورای اسلامی و سه حقوقدان به انتخاب هیئت وزیران در جلسه حضور خواهند داشت و نظرات و توضیحات خود را به شعبه ارائه خواهند نمود. در صورت نقض رأی از سوی شعبه مزبور پرونده جهت رسیدگی به مرجع قضایی صالح

←

الف- چون مستفاد از اصول قانون اساسی این است که رسیدگی قضایی در تمام مراحل از ابتدا تا قطعیت حکم به عهده قوه قضائیه و محاکم دادگستری می‌باشد ورود رئیس جمهور در پرونده‌های قضایی و احکام صادره، از این جهت مغایر اصول ۳۶، ۱۵۶، ۱۵۹ قانون اساسی شناخته شد و الزام قوه قضائیه و محاکم و قضات به رسیدگی، به صرف درخواست رئیس جمهور، دخالت در امر قضاء و موجب اختلال در وظایف و اختیاراتی است که به نص قانون اساسی بر عهده این قوه نهاده شده است؛ از این جهت نیز مغایر اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد. ضمناً چون درخواست مذکور موجب توقف اجرا و آثار و تبعات رأی می‌گردد، همان ایراد مربوط به قوه قضائیه، موضوع جزء (الف) بند (۳) [= ایراد مذکور در بند ۱-۸-۲] را دارد.

۱-۸-۴- تبصره دو ماده دو: (۱)

الف- ...

ب- مفاد و مفهوم این تبصره همان ایرادات جزءهای (د) ... بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۸-۱] ... را دارد؛ پس از رفع اشکال، اظهار نظر خواهد شد.

۱-۸-۵- ماده سه: (۲)

→

ارسال می‌شود و آن مرجع مکلف به تبعیت از نظر شعبه خاص دیوان عالی کشور خواهد بود.
(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. ماده ۲- ماده (۱۴) به شرح زیر اصلاح و سه تبصره به آن الحاق می‌شود:
ماده ۱۴- ...

تبصره ۲- اقدامات نظارتی و مصوبات مجلس شورای اسلامی با رعایت ضوابط مقرر و تفسیر شورای نگهبان (در چارچوب قانون اساسی) از اصول قانون اساسی

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۳- ماده (۱۵) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱۵- به منظور اجرای صحیح و دقیق قانون اساسی، رئیس جمهور می‌تواند در صورت احراز تخلف به هر یک از قوای مقننه و قضائیه و مجریه و نهادهای حکومتی تذکر و اخطار دهد.
ترتیب اثر ندادن به تذکر و اخطار رئیس جمهور، می‌تواند به اقدامات مذکور در ماده (۱۴) این قانون و تبصره (۱) آن منجر شود.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

الف- این ماده ایرادات جزءهای « الف، ب، د، ه» بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۸-۱] و بندهای (۳) [= ایراد مذکور در بند ۲-۸-۱] و ... را دارد.

۹-۱- نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۸۴۸ مورخ ۱۳۹۳/۳/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور^(۱) مصوب ۱۳۹۳/۲/۱۷ مجلس شورای اسلامی:

۹-۱-۱- در بند (ب) ماده (۲) اصلاحی موضوع بند (۳) ماده (۲)،^(۲) انجام بازرسی‌های فوق‌العاده به درخواست نماینده مجلس، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی و اصول مربوط به وظایف و اختیارات نماینده شناخته شد. همچنین در خصوص رئیس جمهور و کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی، حتی در مواردی که درخواست مربوط به حیطه اختیارات آنها باشد، در صورتی که به معنای الزام سازمان بازرسی به انجام بازرسی باشد اشکال دارد و این درخواست با این وصف باید از طریق رئیس قوه قضائیه و حسب دستور ایشان صورت پذیرد.

۱۰-۱- نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۳۸۵۰ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی:

۱۰-۱-۱- از آنجا که در موارد متعدد در این مصوبه از جمله بند (ک) تبصره (۲)،^(۳) به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور استناد شده

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح دائمی شدن قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۸۷» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۱۰۰-۱.

۳. تبصره ۲-

الف- ...

ک- در اجرای ماده (۱۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، منابع موضوع این ماده با احتساب باقی‌مانده مبالغ بند (ق) تبصره (۲) و بند (ه) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور تا سقف پنجاه میلیارد (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار و پانصد هزار میلیارد (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

همچنین در راستای اجرای مفاد بند (الف) ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) موضوع مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت نفت

است که هنوز مصوبه مرقوم به تصویب نهایی نرسیده و اساساً اطلاق «قانون» به آن نمی‌شود، اشکال دارد. همچنین ماده (۱۵) این مصوبه نیز مورد ایراد این شورا قرار گرفته است؛ قبل از رفع اشکال مذکور، استناد به آن ایراد دارد.

۱۱-۱- نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۷۹۰ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۳ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی،^(۱) مصوب ۱۳۹۴/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۱-۱- اطلاق ماده (۸) موضوع الحاق ماده (۱۵۴ مکرر)، با توجه به تبصره (۲) ماده (۱۴۵)، نسبت به مواردی که مصوبه به تصویب کمیسیون نرسد و یا نظر مخالف و موافق در مورد جزء جزء و نیز پیشنهادات نمایندگان استماع نشود، اشکال دارد. به علاوه نظر به اینکه از اصول متعدد قانون اساسی شورایی بودن امور مجلس استفاده می‌شود، لازم است رأی‌گیری در خصوص هر یک از مواد و اجزاء طرح یا لایحه به صورت انحلالی انجام گیرد. همچنین در مواردی که طرح یا لایحه شامل مواد و اجزاء متعدد کثیری می‌باشد، تصویب مجموعی و کل آن با عنایت به تعداد مخالفین و موافقین و زمان مقرر برای آنان از این جهت نیز واجد اشکال می‌باشد. مضافاً از آنجا که مستفاد از اصول قانون اساسی مربوط به شورای نگهبان، این شورا موظف است عدم مغایرت هر یک از قوانین را پس از تطبیق جزء جزء آنها به صورت انحلالی با شرح و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد، اطلاق آن در مواردی که در مهلت مقرر بررسی و اظهار نظر به نحو مذکور امکان پذیر نباشد، مغایر قانون اساسی است.^(۲)

→

از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط در سال ۱۳۹۴ موظف است موافقتنامه‌های طرح‌های سرمایه‌ای مربوط را با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبادله کند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

فراز اول بند (ک) تبصره (۲) و کلمه «همچنین» در ابتدای فراز دوم حذف شد.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (نحوه رسیدگی به طرح‌ها و لوائح قانونی)» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هشتم، شماره ۱-۲۳-۱.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱- نظریه تفسیری شماره ۷۵/۲۱/۰۶۵۰ مورخ ۱۳۷۵/۴/۱۲ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس جمهور نسبت به ملاک و معیار ترجیح یکی از دو قانون معارض:

شماره: ۸۲۰۹۶

تاریخ: ۱۳۷۴/۱۱/۱۴

شورای محترم نگهبان

نظر به اینکه تشخیص قانون مؤخر با عنایت به تحوّل و اصلاح قوانین، امری ضروری است و در مواردی احراز تقدّم و تأخّر، مستلزم آن است که معین شود اعتبار قانون متکی به تصویب یا تأیید شورای نگهبان می‌باشد، علی‌هذا با توجه به اصل ۷۱ قانون اساسی که وضع قانون را به مجلس شورای اسلامی محوّل نموده و اصل ۹۳ که مجلس را بدون شورای نگهبان، فاقد اعتبار قانونی اعلام داشته، نظر تفسیری آن شورای محترم در مسئله زیر مورد تقاضاست:

آیا در تشخیص قانون مؤخر، تاریخ تصویب مجلس شورای اسلامی مؤثر در مقام است یا ملاک، تأیید شورای نگهبان می‌باشد؟

برای مزید استحضار و به عنوان نمونه اضافه می‌نمایم قانون بودجه سال ۱۳۷۴ کلّ کشور با قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین، در موارد متعدد، تعارض دارد که لازم است تأخر یکی از آنها احراز شود، خصوصاً اینکه زمان تصویب، زمان اجراء و زمان تأیید شورای نگهبان در مورد آنها به شرح زیر بوده است:

قانون نحوه وصول برخی از درآمدها	قانون بودجه سال ۱۳۷۴ کل کشور	
۱۳۷۳/۱۲/۲۸	۱۳۷۳/۱۲/۲۸	زمان تصویب
مقدم (دستور جلسه ش ۶-ص ۲۵)	مؤخر (بعد از دستور جلسه ش ۷-ص ۲۸)	ساعت تصویب
۱۳۷۴/۱/۱	۱۳۷۴/۱/۱	زمان قابلیت اجراء
مؤخر: ۱۳۷۴/۱/۱۶	مقدم: ۱۳۷۳/۱۲/۲۸	تأیید شورای نگهبان

طبیعی است در صورتی که ملاک در مسئله مطروحه، زمان تصویب باشد قانون بودجه کل کشور که در روز ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ در دستور بعدی مجلس قرار داشته مؤخر

است و چنانکه تأیید شورای نگهبان، ملاک در اعتبار قانون باشد قانون وصول برخی از درآمدهای دولت، قانون مؤخر است، ولو آن که قابلیت اجرای هر دو ۷۴/۱/۱ بوده است.

رئیس جمهور

اکبر هاشمی رفسنجانی

شماره: ۷۵/۲۱/۰۶۵۰

تاریخ: ۱۳۷۵/۴/۱۲

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

نامه شماره ۸۲۰۹۶ مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۱۴ در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۴/۶ شورای نگهبان

مطرح شد و نظر تفسیری شورا بدین شرح اعلام می‌گردد:

«بدون تردید اعتبار قانونی مصوبات مجلس شورای اسلامی منوط به اظهار نظر شورای نگهبان است و در مقام تعارض دو قانون که شورای نگهبان هر دو را تأیید نموده است، معیار و ملاک، تاریخ تصویب مجلس شورای اسلامی است و در صورت وحدت زمان، قانون خاص، قانون عام را تخصیص می‌زند.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۴-۱- نظر شماره ۷۸۸۹ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۹ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان اوقاف نسبت به تأسیس وزارتخانه مستقل به نام اوقاف تحت وزارت مجتهد جامع الشرایط:

شماره: ۱۰۰/۴۱۱۵

تاریخ: ۱۳۶۱/۵/۱۷

شورای محترم نگهبان

احتراماً با درود و سلام به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و روان پاک شهیدان گلگون کفن اسلام عزیز و امت همیشه بیدار و رزمندگان کفرستیز جبهه حق علیه باطل و خدمتگزاران دولت جمهوری اسلامی ایران. همان‌گونه که استحضار دارید وقف و

ایقاف یکی از ابواب فقه اسلامی بوده و دارای آثار گسترده‌ای در زمینه‌های گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، خیرات و مبرات و امور عام‌المنفعه می‌باشد که موجب تعدیل ثروت و رفع نیاز محتاجان و در عین حال ماندن اصل موقوفه است، لیکن همچون بسیاری از پدیده‌های اسلامی ناشناخته مانده است.

از آنجا که سازمان اوقاف مسئول حفظ و نگهداری موقوفات و نظارت بر وصول عواید و هزینه‌های آن بر اساس مفاد وقف‌نامه‌ها در زمینه‌های زیر می‌باشد:

الف- تعمیر، نوسازی و احداث مساجد، تکایا، مدارس علوم دینی و اماکن و بقاع متبرکه اسلامی و زائرسراها و همچنین عمران و آبادی موقوفات در سراسر کشور (چه در روستاهای دوردست و یا شهرهای بزرگ)، جهت افزایش بهره‌وری و حفظ عین آنها.

ب- کمک به هزینه‌های طلاب و مدرسین علوم دینی، اهداء کتاب و نشریات اسلامی، تشکیل کلاس‌های آموزش قرائت قرآن کریم و برگزاری مسابقات آن، اعزام مبلغین مذهبی، اعزام قاریان و حافظان قرآن مجید به مسابقات بین‌المللی و... به منظور نشر و تبلیغ فرهنگ و معارف اصیل اسلامی در سطح جهان.

ج- برپایی مراسم عزاداری خامس آل عبا و دیگر ائمه طاهرین علیهم‌السلام و نیز اطعام در ایام و لیالی تعیین شده.

د- انجام امور مربوط به وصول و ایصال عواید موقوفات، جلوگیری از تجاوز و حیف و میل رقبات وقفی، نظارت بر اعمال متولیان و نظار و امنای آنها، طرح دعاوی و اقدامات ثبتی و حقوقی در مراجع ذیصلاح، عزل و یا ممنوع‌المداخله نمودن ناصالحان دخیل در امور موقوفات براساس موازین فقهی و حقوقی.

ه- اداره امور پرورشگاه‌ها و بیمارستان‌ها و مؤسسات خیریه و دارالایتام و کارگاه‌های موقوفه، کمک به معیشت و بهداشت و درمان مستمندان و همچنین فراهم آوردن امکانات برای محصلین کم بضاعت.

و- کشف موقوفات شناخته نشده و اقدام برای به ثبت رساندن و عمران و آبادی آنها که تعداد این‌گونه رقبات در گوشه و کنار کشور بسیار زیاد و خارج از احصاء می‌باشد.

ز- به‌کارگرفتن نیروی مردمی امت همیشه در صحنه برای تشکیل هیئت‌های امناء و نظار با همکاری ائمه محترم جمعه و جماعت، فرمانداران و معتمدین محل برای اداره موقوفات مجهول‌التولی و یا بدون متولی و اماکن متبرکه مذهبی در سراسر کشور.

بنابراین ملاحظه می‌فرمایند که این سازمان بر اساس وظایف شرعی و قانونی، و در اجرای نیات واقفین طبق وقف‌نامه‌ها چه رسالت سنگین و پرمحتوی و گسترده‌ای را بر عهده دارد، و چنانچه اهداف مذکور به‌طور کامل به مرحله عمل و اجرا درآید چه تحول عظیمی در جهات فوق در جامعه اسلامی ایران حتی بیرون از مرزها پدید خواهد آمد و به‌گفته برادر حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی ریاست محترم مجلس شورای اسلامی در جمع مسئولان اوقاف سراسر کشور در رابطه با ارزش و اهمیت ناشناخته و فراوان وقف، وظایف خطیر خدمتگزاران اوقاف در این برهه حساس از زمان «اگر جریانات موقوفات درست عمل بشود اوقاف وارث یک ثلث از ثروت همه جهان اسلام می‌شود، یعنی یک چیز عظیمی که هیچ دولتی هم در دنیا آن‌قدر ندارد و نمی‌تواند داشته باشد» (و یا) با صحت عمل می‌توانید اعتماد مردم را جلب و آنها را قانع بکنید که چیزی را که وقف می‌کنند به‌عنوان یک صدقه جاریه تا پایان جهان برایشان می‌ماند و بدین ترتیب کمبودها و نیازهای جامعه پر خواهد شد». لذا مشاهده می‌شود پدیده وقف سیستمی خودکار و بسیار عمیق در جهت تعالی اجتماعی از جمله رفاه و نوع‌دوستی و همبستگی عموم مردم بوده و از افتخارات مکتب انسان‌ساز اسلام می‌باشد.

اکنون که به برکت برقراری نظام جمهوری اسلامی زمینه پیاده شدن احکام و قوانین اسلام فراهم گردیده سازمان اوقاف که اساساً یک ارگان اسلامی است می‌باید به‌طور دقیق و کامل به وظایف پربراری که بدان‌ها اشاره رفت عمل نماید. قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، این سازمان شاید بیشتر از (۲۰٪) وظایف شرعی خود را انجام نمی‌داده است آن هم اموری را که خواست رژیم طاغوت بوده و برای اینکه اهمیت و ارزش وقف و ایقاف معلوم نباشد تا بتوانند در دارایی و درآمد موقوفات به هر نحوی که می‌خواستند به‌نفع خود و وابستگانشان دخل و تصرف نمایند، برخلاف رویه معمول در ممالک اسلامی که وزارتخانه‌ای عهده‌دار انجام امور اداره موقوفات می‌باشد، تشکیلات اداره امور این امر مهم که به‌خصوص در ایران با فرهنگ ویژه اسلامی خویش از اهمیت خاصی برخوردار است را به صورت سازمانی زیر نظر نخست‌وزیر قرار داده بودند تا کسی پاسخگوی حیف و میل‌های آنان نباشد؛ چراکه نخست‌وزیر هم هیچ‌وقت مورد سؤال و بازخواست قرار نمی‌گرفته و در نتیجه بر سر موقوفات آن رفت که نباید می‌رفت؛ یعنی هزاران موقوفه با رقبات فراوان و میلیون‌ها هکتار اراضی مزروعی و

عواید حاصله از ید اوقاف خارج و یا به جیب موقوفه خواران رفت. با عنایت به مطالب مطروحه فوق به خاطر این اهمال کاری‌ها و خیانت‌ها موقوفاتی که می‌بایست درآمد سالیانه آنها بیشتر از میلیاردها میلیارد ریال باشد اکنون فقط رقمی نزدیک به یک میلیارد ریال را بالغ می‌شود که این رقم فعلاً صرف قسمت ناچیزی از نیات واقفین می‌گردد. جای یادآوری است که اگر این مبلغ نیز توسط اوقاف صرف خدمات عام‌المنفعه و اموری که شرح آن در ابتدا گذشت نمی‌گردید، دستگاه‌های دولتی ناچار بودند برای انجام خدمات مزبور از نیروی انسانی زیاد و با هزینه‌های سنگین تری استفاده کنند.

اینک سازمان اوقاف با تشکیلاتی محدود و نامتناسب با اهداف وقف و ایقاف در برابر انتظارات بسیار وسیع مردمی که برای پیاده شدن احکام اسلام قیام و انقلاب نموده‌اند و به‌خصوص خواسته و نیات واقفین که از قرن‌ها پیش با خلوص نیت و به قصد تقرب به خدا اموال خود را در راه خدمت به اسلام و مسلمین وقف نموده‌اند قرار گرفته است و وظیفه خود می‌داند تا این نارسایی‌ها و همچنین انتظارات امت را با مسئولین و تصمیم‌گیرندگان طراز اول کشور در میان گذاشته و پیشنهاد نماید تا برای تحقق هرچه بیشتر وظایف اوقافی دولت جمهوری اسلامی تشکیلات اداری آن را همچون دیگر کشورهای اسلامی، که تعداد موقوفات و گستردگی حوزه عمل نیات واقفین آنها به مراتب بسیار کمتر از این سرزمین الهی می‌باشد، به وزارتخانه‌ای کارآمد با سرپرستی وزیری مجتهد و جامع‌الشرایط تبدیل و حداکثر حمایت را مبذول فرماید تا دستگاه جدید با یک تشکیلات مناسب و سازمان‌یافته در چارچوب موازین اسلامی بتواند کلیه اهداف و امور مربوط به وقف و نیز اموری را که در حال حاضر قسمتی از آن به علت نقص تشکیلاتی به وسیله نهادهایی همچون بنیاد مستضعفان، بنیاد علوی و دیگر مؤسسات غیرانتفاعی خیریه انجام می‌شود تحت پوشش گرفته و هماهنگ نماید؛ زیرا تشکیلات فعلی که بازمانده رژیم گذشته و به‌منظور تحقق مقاصد پلید طاغوت شکل گرفته است، اگرچه چندین بار اصلاح گردیده، لیکن به هیچ وجه جوابگوی انتظارات امت شهیدپرور و هدف اصلی اوقاف نمی‌باشد.

در این رابطه حتی عده‌ای از برادران محترم نماینده مجلس شورای اسلامی و مسئولین کشور نیز در تماس‌های متعدد سؤال نموده‌اند که چرا تا به حال در این مورد

اقدامی نشده و این نقیصه بزرگ رفع نگردیده است، و به دلیل احساس مسئولیت شرعی بارها بر لزوم ایجاد یک دستگاه اجرایی قوی در سطح وزارتخانه به منظور حفظ و حراست از این پدیده فرهنگ اصیل اسلامی تأکید و اصرار فراوان داشته‌اند، چون خود شاهد ارتباط بسیاری از مسائل مطروحه در مجلس شورای اسلامی و هیئت دولت با اوقاف بوده‌اند، از قبیل اراضی داخل شهری موقوفه، واحدهای مستغلاتی و تجاری موقوفه سراسر شهرها، اراضی گورستان‌های متروکه موقوفه، باغ‌ها و اراضی مزروعی موقوفه اعم از دایر و بایر، معادن موقوفه و... .

امید است آن مقام مسئول و دلسوز برای جبران خسارات گذشته و برطرف نمودن این کمبود فاحش اقدام لازم را معمول فرمایند که خدمتی بزرگ و تاریخی به جامعه اسلامی بوده و به تحقق اهداف انقلاب کمک شایانی خواهد نمود، و این خود سرآغازی برای احیای موقوفات و بهره‌وری کامل از آنها و به جای نهادن باقیات‌الصالحاتی عظیم و سازنده است.

با آرزوی توفیق و تأیید هرچه بیشتر آن برادران عزیز در راه خدمت به اسلام.
با تشکر و احترام

محمد رضا اعتمادیان

معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان اوقاف

شماره: ۷۸۸۹

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۲/۹

معاونت محترم نخست‌وزیر و سرپرست سازمان اوقاف
در پاسخ نامه طولانی و مفصل شما و با معذرت از تأخیر در جواب به واسطه تراکم کار اشعار می‌دارد:

«تأسیس وزارتخانه مستقل به نام اوقاف تحت وزارت مجتهد جامع‌الشرایط با قانون اساسی مغایرت ندارد، ولی تشخیص لزوم و تصویب آن با مجلس شورای اسلامی است.»

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

محسن هادوی

**۴-۲- نظر شماره ۲۷۶۱ مورخ ۱۳۷۰/۱۲/۲۸ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام
معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران نسبت به امکان نقض قوانین
دائم توسط قوانین بودجه سالانه:**

شماره: ۳۰/۴۲۶۰۸

تاریخ: ۱۳۷۰/۱۲/۲۰

شورای محترم نگهبان

احتراماً ضمن آرزوی توفیق برای اعضاء محترم آن شورا به پیوست تصویر نامه
شماره ۳۰/۳۶۷۵۴ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۲^(۱) این سازمان به حضور ریاست محترم

۱.

شماره: ۳۰/۳۶۷۵۴

تاریخ: ۱۳۷۰/۱۱/۱۲

حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

در قانون تأسیس سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۶ تیرماه ۱۳۵۳ با توجه به اهمیت و حساسیت
فوق‌العاده و غیرقابل مقایسه با سایر زمینه‌های فنی و صنعتی دیگر در کشور، ماده (۲) قانون یادشده
استقلال سازمان بدین‌گونه منظور شده است:

«سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و منحصراً تابع مقررات این قانون و اساسنامه
مربوط و آیین‌نامه‌های استخدامی و مالی و اداری مخصوص به خود می‌باشد...».

هنگام تدوین بودجه سال ۱۳۵۸ بر اساس تبصره (۳۷)، استقلال استخدامی و مالی سازمان، نقض و
سازمان از نظر مقررات مالی تابع قانون محاسبات عمومی و از نظر مقررات استخدامی تابع قانون
استخدام کشوری گردید. آن جناب به خوبی استحضار دارند که به موازات وضع تبصره (۳۷) قانون
بودجه سال ۱۳۵۸ در مورد این سازمان، مقررات مشابهی برای چندین مؤسسه مستقل دولتی دیگر و
دانشگاه‌ها وضع گردید، لکن با پیش‌بینی اثرات سوء اجرای این چنین مقرراتی، بسیاری از آنها اساساً به
مورد اجراء گذارده نشده و آن مؤسسات هم استقلال خود را کمافی‌السابق حفظ نمودند و در مورد
دانشگاه‌ها هم تصویب قوانین جدید که همگی در جهت رفع تنگناهای مالی و استخدامی آنان بود، از
جمله طرح تمام‌وقت دانشگاه‌ها و یا قانون استفاده از خدمت خارج از وقت اداری اعضاء هیئت علمی،
نه تنها از این حیث متحمل خسارتی نشدند، بلکه حقوق افراد مشمول چند صد درصد ترمیم شده
است. اما اقدامی که ظاهراً از سر دلسوزی و رفع تبعیض بین دستگاه‌های دولتی صورت گرفته آن چنان
ضربه کاری به این سازمان و صنعت نوپای هسته‌ای در این کشور وارد آورد که جبران آن به سهولت و
در مدت محدود میسر نمی‌باشد.

جمهوری اسلامی ایران را که جهت اظهار نظر به آن شورای محترم ارسال گردیده است، تقدیم می‌نماید.

همان‌طور که در نامه مزبور معروض شده، این سازمان به دلیل تصویب تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸، مواجه با تنگنای مالی و استخدامی عدیده‌ای گردیده است که با طبع کار سازمان سازگار نیستند و موجب شده‌اند که سازمان نتواند به اهداف منعکس در قانون تأسیس خود صورت تحقق ببخشد. تنگنای مالی و مشکلات نگهداری و جذب نیروهای متخصص به‌گونه‌ای است که اجرای بهینه و به موقع اکثر طرح‌های تحقیقاتی و اجرایی سازمان را به مخاطره انداخته است.

همان‌طور که مستحضرند آن شورای محترم در خصوص بودجه سال ۱۳۶۴ نظری ابراز کردند که به موجب آن تبصره‌های بودجه نمی‌تواند ناقض قانون اصلی دستگاه‌های دولتی باشد. به نظر این سازمان، تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸، با توجه به این نظر شورا، وجاهت قانونی ندارد و مانع آن است که سازمان بتواند قانون

→

همان‌گونه که جناب‌عالی نیز وقوف کامل دارند در سال‌های اخیر روز به روز بر اهمیت صنعت هسته‌ای به خصوص سازمان انرژی اتمی ایران و اهداف متنوع آن افزوده شده است و همواره کوچک‌ترین فعالیت آن به طور موشکافانه زیر نظر کنکاش دوست و دشمن قرار دارد. به همین جهت سطح انتظارات دولت و مردم نیز به طور قابل ملاحظه‌ای بالا رفته است. اما معلوم نیست چگونه باید از سازمان دست و پا بسته‌ای که با تبصره‌های شالوده‌های آن سست شده انتظار داشت همپای سازمان‌ها و تشکیلات معظم هسته‌ای بین‌المللی حرکت نماید. تناقض موجود بین اهداف مندرج در قانون تأسیس سازمان و مفاد تبصره (۳۷) منجر به آن گردید که هیئت محترم وزیران در جلسه مورخ ۶۷/۲/۴ خود لایحه لغو تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸ را تصویب و از مجلس شورای اسلامی تقاضای تصویب آن را نماید. کلیات این لایحه به تصویب رسید و برای بررسی در جزئیات به کمیسیون‌های مربوطه ارجاع شد که تاکنون شور دوم آن در جلسه علنی آغاز نگردیده است.

با توجه به نظر شورای محترم نگهبان که چندین سال است اجراء می‌شود، تبصره‌های بودجه نمی‌تواند ناقض قانون اصلی هر دستگاه باشد. بنابراین تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸ فاقد وجاهت قانونی به نظر می‌رسد. علی‌هذا با عنایت به نظر یادشده شورای محترم نگهبان و در صورت موافقت آن جناب، اجازه می‌خواهد این سازمان از این پس منحصراً قانون خاص خود را اجراء نماید.

رضا امراللهی

معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران

خاص خود را به مورد اجراء درآورد. خواهشمند است اظهار نظر فرمایند آیا نظر تفسیری مورخ ۱۳۶۴ آن شورای محترم، با عنایت به اصل ۵۲ قانون اساسی، در مورد قانون بودجه سال ۱۳۵۸ نیز قابل تسری بوده و در نتیجه تبصره (۳۷) قانون مزبور می‌تواند در مقابل قانون خاص این سازمان قابل اجراء تلقی شود یا خیر؟^(۱)

رضا امراللهی

معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران

شماره: ۲۷۶۱

تاریخ: ۱۳۷۰/۱۲/۲۸

جناب آقای مهندس رضا امراللهی

معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی

عطف به نامه شماره ۳۰/۴۲۶۰۸ مورخ ۷۰/۱۲/۲۰، موضوع در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی اعضای شورا قرار گرفت، اعضاء حاضر در جلسه متفقاً نظرشان بر این بود که:

«شورای نگهبان در خصوص مغایر بودن تبصره‌های بودجه با قانون اصلی دستگاه‌های دولتی، نظر تفسیری ابراز نداشته و اگر منظور نظریه مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۱۹ شورا در خصوص تعدادی از تبصره‌های بودجه سال ۱۳۶۴ است، نظر مزبور، نظر تفسیری نبوده و صرفاً در مورد خودش یعنی لایحه بودجه سال ۱۳۶۴ کاربرد دارد و به هر حال قابل تسری به قوانین قبلی نیست. حل مشکل مطرح شده در نامه فوق‌الذکر از طریق مجلس شورای اسلامی و تصویب قانون امکان‌پذیر است و در محدوده اختیارات شورای نگهبان نیست.»

۱. لازم به ذکر است که دفتر رئیس جمهور نامه مذکور را طی نامه‌ای به شماره ۶۱۷۱۳ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۲ همراه با پی‌نوشت ریاست جمهوری که مرقوم نموده بود؛ «شورای محترم نگهبان لطفاً نظر بدهید» به شورای نگهبان ارسال نمود و دبیرخانه شورا طی نامه‌ای به شماره ۲۴۵۲ مورخ ۷۰/۱۱/۱۵ در پاسخ نوشت:

«در خصوص استقلال سازمان انرژی اتمی چون موردی برای اظهار نظر شورای نگهبان در این خصوص وجود ندارد، باید منتظر تصویب لایحه مطروحه در مجلس ماند.»

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

حسین مهرپور

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم مکملبان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایفا و تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع نشوند و از توانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سمبهد قرنئ،
کوجه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir